

лампи Тачевъ. Въ срѣдата на гробницата-памятникъ е поставенъ саркофагъ¹⁾ отъ чистъ карарски мраморъ, а задъ него, до стената, е прилепенъ мраморенъ паметникъ, върху лицевата страна на който е изваянъ въ барелефъ образътъ на Княза²⁾.

Въ гробницата-памятникъ сж изложени княжескитѣ реликвии: боевиятъ му шинелъ, калпакътъ, сабията и др., както и много вѣнци. Положени сж били до днесъ до 1300 вѣнца отъ разни лица и учреждения отъ България и чужбина (предимно Австрия), а понастоящемъ се съхраняватъ лентитѣ на около 600 вѣнца.

Следъ смъртта на князь Батемберга, тленнитѣ му останки, по нареждане на българското правителство, били пренесени на 14 ноември 1893 г. въ София и временно поставени въ старинната църква „Св. Георги“, а въ последствие, когато направената за целта гробница-памятникъ била готова, на 3 януарий 1898 г. тѣ били пренесени въ последната.

сандровна, съпруга на Царя-Освободителя Александъръ II. Майката на Батемберга, принцеса Юлия Батембергъ, била отъ полски произходъ — дъщеря на последния полски воененъ министъръ М. Хауке.

Князь Батембергъ е ималъ трима братя: принцъ Людвигъ Александъръ, принцъ Хенрихъ Морицъ и принцъ Францъ Йосифъ, и една сестра — принцеса Мария Каролина.

Принцъ Батембергъ завършилъ военното си образование презъ 1875 г. въ Саксонския кадетски корпусъ, следъ което като подпоручикъ служилъ въ Хесенския лейбъ-гвардейски полкъ № 24. Презъ 1877 г., съ разрешението на германския императоръ, Батембергъ взелъ активно участие въ Освободителната война. Причисленъ билъ къмъ 8 руски улански полкъ, почетенъ шефъ на който билъ неговиятъ баща. Въ началото на войната Батембергъ придружавалъ генералъ Гурко въ първия му походъ презъ Балкана. Следъ това, при обсадата на Плъвенъ, билъ въ щаба на ромънския князь Каролъ I като ординарецъ. Взелъ участие и въ втория походъ презъ Балкана, като достигналъ до С.-Стефано, откъдето, следъ сключването на мира, се завърналъ въ Русия. За отличие и проявена храбростъ презъ войната, принцъ Батембергъ билъ награденъ съ ордени отъ Царя-Освободителя, отъ германския императоръ Вилхелмъ I и отъ ромънския князь Каролъ I.

1) Останкитѣ на Княза не сж поставени въ саркофага, а въ изиданъ гробъ въ подземиеото подъ него.

2) За гробницата-памятникъ е писано въ „Списание на Българското-инженерно-архитектно д-во“: Надгробна капела на покойния князь Александъръ I, отъ Я. Шамарджиевъ, год. I, кн. 2 отъ 1894 г. и „Гробницата на князь А. Батембергъ въ София“ отъ А. Н., год. 1897, кн. 5 и 6.

Пренасянето на тленнитѣ останки на Княза отъ църквата въ новата гробница-памятникъ е станало по следния начинъ: на 3 януарий 1898 г., къмъ 9 часа сутринта, войскитѣ заели мѣсто предъ входа на църквата „Св. Георги“. Въ това време гробницата била още празна. Само воененъ патрулъ пазелъ входа ѝ. Следъ това постепенно се събрали вѣнъ, предъ църквата, поканенитѣ за церемонията лица. Къмъ 10 часа, придружавана отъ главния секретаръ на Министерския съветъ П. Тъпчешовъ, пристигнала г-жа графиня Хартенау, съпруга на покойния Князь, която паднала на колѣне до катафалката. Точно въ 10 и пол. часа пристигналъ Н. Ц. В. Князътъ въ униформата на I-ви пеши на Н. Височество Князь Александъръ I полкъ, придруженъ отъ августейшия си братъ Негово Кралско Височество принцъ Филипъ. Князь Фердинандъ веднага влѣзълъ въ църквата, последванъ отъ английския дипломатически агентъ

Принцъ Батембергъ билъ избранъ за князь на новосздаденото княжество отъ Първото Велико народно събрание на 17 априлъ ст. ст. 1879 г., а пристигналъ въ България и стъпилъ на престола къмъ края на м. юний с. г.

Презъ времето на Батемберга въ България станали твърде важни събития: Съединението (6 септември 1885 г.) и Сръбско-българската война (1885 г.), въ която той, начело на младата ни и още неопитна войска, прославилъ българското оржие при Сливница, Драгоманъ и Пиротъ.

Князь Батембергъ стоялъ на престола до 9 августъ 1886 г., когато билъ насилствено сваленъ и изгоненъ задъ граница. Нѣколко дни, обаче, следъ детронирането му, той бива наново възврънатъ на престола, но, поради противодействието на императора Александъръ III, е трѣбвало завинаги да се прости съ България. При напущането на страната, той оставилъ за времененъ свой замѣстникъ, до избирането на новъ князь, регентство подъ председателството на Ст. Стамболовъ, а за министъръ-председателъ назначилъ Д-ръ Василь Радо-славовъ.

На 6 февруарий 1887 г. князь Батембергъ се оженилъ за Йоханна Лойзингеръ (по-после графиня Хартенау), отъ която му се родили две деца — Асенъ и Цвѣтана. Князь Батембергъ починалъ скоропостижно въ градъ Грацъ (Австрия), кждето живѣлъ, на 5 ноември 1893 г.

Князь Батембергъ, макаръ и твърде кжсо време да е прекаралъ въ България, оставилъ добри спомени между поданицитѣ си, а неговото име и днесъ е предметъ на дълбока почитъ и възхищение. Като материаленъ изразъ на тази почитъ, държавата, на чело съ бившия царъ Фердинандъ I, му издигна на едно отъ най-хубавитѣ мѣста въ София красива гробница-памятникъ, въ която на вѣчни времена да се покоятъ коститѣ му.